

ELŐTERJESZTÉS

**Okány Község Önkormányzat Képviselő-testületének
2012. május 16.-i ülésére**

Tárgy: A 2011 évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásának értékelése.

**Elkészítette: Pappné Földesi Gyöngyi
vezető főtanácsos**

Tisztelt Képviselőtestület!

A települési önkormányzatok képviselő-testületének a gyermekjóléti és gyermekvédelmi rendszer áttekintése céljából évente átfogó értékelést kell készítenie május 31-ig. Erről a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló többszörösen módosított 1997. évi XXXI. törvény 96. §. (6) bekezdése rendelkezik. Az átfogó értékelés alapját képezi a gyermekjóléti szolgálat által szervezett éves tanácskozás. A helyi Gondozási Központ munkatársai 2011. március 29.-ére megszervezték az éves tanácskozást. A tanácskozás feladatát a 15/1998.(IV.30.) NM rendelet 15. §. (7) bekezdése a következőképp szabályozza:

„(7) A gyermekjóléti szolgálat minden év március 31-éig tanácskozást szervez, amelyen

- a) a jelzőrendszer tagjainak írásos tájékoztatóit figyelembe véve átfogóan értékelik a jelzőrendszer éves működését,
- b) áttekintik a település gyermekjóléti alapellátásának valamennyi formáját, és szükség szerint javaslatot tesznek működésük javítására.

A tanácskozás célja, hogy az adott településen gyermekjóléti, illetve gyermekvédelmi feladatokat ellátó szakemberek, saját tevékenységüket bemutatva segítsék a település gyermekvédelmi rendszerének egységes áttekintését. Értékeljék éves munkájukat, számoljanak be arról, hogy milyen feladatokat oldottak meg, és azok mennyiben voltak eredményesek. Tárják fel, hogy mi segítette, mi nehezítette vagy akadályozta munkájukat. Egymás értékelését meghallgatva közös stratégiát dolgozzanak ki a feladatok színvonalasabb ellátása érdekében.

„A tanácskozásról a gyermekjóléti Szolgálat emlékeztetőt készít, melyet a résztvevőknek megküld. Az emlékeztetőnek, vagy mellékletének tartalmaznia kell a megfogalmazott célokat, és az önkormányzat felé tett ajánlásokat, javaslatokat.”

Az alábbiakban a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Kormány rendelet (továbbiakban: Gyer.) 10. számú melléklete szerinti tartalmi követelményeknek megfelelően részletezem a 2011. évről szóló gyámhatósági beszámolómat.

- **A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztályra:**

0-18 éves: férfi – 273 fő, nő – 277 fő, összesen: 550 fő.

0 – 2 éves:	21 fiú	és 28 lány,	összesen: 49 fő,
3 – 5 éves:	23	és 30	53 fő,
6 – 14 éves:	132	és 132	264 fő,
15-17 éves:	55	és 44	99 fő,
18 éves:	17	és 18	35 fő,

19 – 60 éves:	860	és 745	1605 fő,
61 -120 éves:	225	és 349	574 fő,

Mindösszesen: 1333 férfi és 1346 nő összesen: 2679 fő,

Általánosságban megállapítható, hogy a lakosság előregedő. 2011-ben a **halálozási arányszám 38 fő. A születések száma 21 fő**, ez a 21 újszülött jelenleg is a településen tartózkodik. Megállapítható, hogy majdnem kétszeres (**181 %**) a **halálozási arányszám** a születésekhez viszonyítva. Okány község teljes lakosságának száma a megelőző évben újra csökkenésnek indult, 84 fővel lett kevesebb a lakosság száma. a mobilizáció és a beköltözések, a halálozás és születés aránya tavaly évben nem mutatott egyensúlyt, tehát 2011 évre kimondható újra a regresszió, ami előző évben nem volt jellemző a településre.

- **Az Önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosításáról:**

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény:

A rendszeres gyermekvédelmi támogatás (mint pénzbeli ellátás) helyébe lépett a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, mint természetbeni juttatási forma.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI.. törvény (továbbiakban: Gyvt.) 148.§ (5) bekezdésében meghatározott gyermekétkeztetés normatív kedvezményére, ugyanezen törvény 19.§. és 20.§. valamint 20/A.-20/B-20/C §.és 21. §-aiban meghatározott pénzbeli támogatásra, valamint egyéb vonatkozó jogszabályok által meghatározott kedvezmények igénybe vételére.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a település önkormányzat jegyzője egy év időtartamra állapítja meg. A település önkormányzat jegyzője annak a gyermeknek vagy fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezménye való jogosultsága tárgyév augusztus 1. napján fennáll, tárgyév július hónapjában, illetve november 1. napján fennáll abban az esetben tárgyév november hónapjában pénzbeli támogatást folyósít. 2011 évben a támogatás összege gyermekenként 5.800.-Ft volt.

Ennek értelmében 2011. augusztus hónapban 143 családból 272 gyermek 1.577.600.-Ft, 2011. november hónapban 145 családból 287 gyermek 1.664.600.-Ft támogatásban részesült.

Összesen erre a célra 3.242.100.-Ft egyszeri támogatás került kifizetésre, melynek költsége 100%-ban az államot terheli.

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatást a településen nem kap senki, mivel nem felel meg a speciális jogosultsági feltételeknek.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás:

2011 évben 120.000.-Ft összegben állapítottunk meg 40 kiskorú részére. 29 család 1 alkalommal, 1 család 2 esetben lett segélyezve. Ez összesen 30 családot érintett. Az egy főre eső egyszeri kifizetés minden esetben 3.000.-Ft/gyermek. 7 esetben a kérelmező szülő a rendkívüli támogatás mellett tartósélelmszer csomagot is kapott, figyelembe véve a család nehéz helyzetét.

A kifizetés teljes egészében az önkormányzatot terheli, visszaigénylési lehetőség nincs.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatást igénybevevők a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak köréből kerülnek ki. Elutasítás 4 esetben volt, mert a támogatást nem a gyermekekre tekintettel kérték, vagy nem volt megállapítható a krízis helyzet.

E pont alatt kell említést tenni a településen élő **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekekről.

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Tv. 121. §. (1) bekezdése, illetve a végrehajtásáról szóló 229/2009. (X.16.) Kormány rendelettel módosított 20/1997.(II.13.) Kormány rendelet, valamint a 119/2006.(V.15.) Kormány rendelet módosítása következtében, lehetősége van a szülőnek, törvényes képviselőnek arra, hogy kérje a jegyzőtől, hogy mondja ki gyermekéről, hogy halmozottan hátrányos helyzetű.

Ilyen adat felvételére csak és kizárólag az érdekelt önkéntes nyilatkozata alapján kerülhet sor.

A nyilatkozat célja annak megállapítása, hogy a gyermek, tanuló halmozottan hátrányos helyzetű. A halmozottan hátrányos helyzetű tanuló után különböző többlétszolgáltatások igényelhetők (pl.: tankönyvellátás, Útravaló Ösztöndíjprogram, óvodáztatási támogatás, felsőoktatási felvételi kedvezmény, stb.), amelyek a tanuló iskolai sikerességét segítik elő. Ahhoz, hogy a tanuló jogosultságát meg lehessen állapítani a kedvezményekre, ismerni kell azokat az információkat, amely a halmozottan hátrányos helyzet megítéléséhez szükséges.

A védelemben vett vagy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek akkor minősül halmozottan hátrányos helyzetűnek, ha a törvényes felügyeletet gyakorló szülőnek, illetve szülőknél nincs az általános iskola nyolcadik évfolyamánál magasabb iskolai végzettsége.

2011 évben Okány községben összesen 108 halmozottan hátrányos helyzetű gyermek volt nyilvántartásban, ebből 85 fő tankötelezett korú, ebből 32 fő középiskolás, 53 fő általános iskolás tanuló és 23 fő óvodás korú. Törvényi változás, hogy 2011 évtől évente két alkalommal kell jelenteni a HHH-s tanulókat. A május 15.-ei állapot szerint május 31.-éig, és az október 1-jei állapot szerint október 15-ig.

Óvodáztatási támogatás:

A támogatás azért került bevezetésre mivel a kutatások azt igazolják, hogy minél korábban kezdi meg a gyermek az „óvodába járást”, annál nagyobb esélye van arra, hogy sikeresen kezdje meg az iskolai tanulmányait. A közoktatásról szóló törvény megteremti annak lehetőségét, hogy minden gyermek felvételt nyerjen az óvodába. Az óvodai nevelésben való részvétel szülői döntésen múlik mindaddig, ameddig a gyermek nem lép az ötödik életévébe. Ettől az évtől kezdődően ugyanis a nevelési év első napjától kezdődően a szülőnek gyermekét be kell íratni az óvodába. Azoknál a gyermekeknél azonban, ahol a szülők iskolai végzettsége alacsony, indokolt, hogy a gyermek lehetőség szerint már három éves korában óvodába járjon. A törvény támogatási rendszerrel ösztönzi a szülőket arra, hogy gyermeküket minél korábbi életkorban beírassák az óvodába.

E támogatási formát a 2008. évi XXXI. törvény 15. §-a állapítja meg, és **2009 évben jelenik meg először**, a megállapítás feltételeit a Gyvt., és a Gyer. rendelkezései valamint az 1952. évi IV. tv., a 11/1994.(VI.8.) MKM rendelet, és a 20/1997. (II.13.) Kr. vonatkozó rendelkezései szabályozzák. Az alábbiakban részletezem a legfontosabb megfelelési feltételeket:

A települési önkormányzat jegyzője annak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermeknek a szülője részére, aki a három-, illetve négyéves gyermekét beíratta az óvodába, továbbá gondoskodik gyermeke rendszeres óvodába járatásáról, és akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága fennáll

- a) a gyermek óvodai beíratását követően első alkalommal, ha a gyermek óvodai beíratása
 - aa) az év első felében történik és a gyermek óvodai nevelésben való részvétele óta legalább három hónap eltelt, a beíratás évének június hónapjában,
 - ab) az év első felében történik, de júniusig nem telt el három hónap, a beíratás évének december hónapjában,

ac) az év második felében történik és a gyermek óvodai nevelésben való részvétele óta legalább három hónap eltelt, a beíratás évének december hónapjában,

ad) az év második felében történik, de a beíratás évében decemberig nem telt el három hónap, a következő év június hónapjában [a továbbiakban az aa)-ad) pont alattiak együtt: első alkalom],

b) a gyermek beíratását követően második és további alkalommal az óvodai nevelési jogviszony fennállásáig

ba) a tárgyév június hónapjában,

bb) a tárgyév december hónapjában pénzbeli támogatást folyósít.

A támogatás folyósításának további feltétele, hogy a gyermek felett a szülői felügyeleti jogot gyakorló szülő, illetve ha mindkét szülő gyakorolja a szülői felügyeleti jogot, mindkét szülő a jegyzői eljárásban önkéntes nyilatkozatot tegyen arról, hogy gyermekének hároméves koráig legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen.

A támogatás összege a 2011. évben is az előző évhez hasonlóan, gyermekenként első alkalommal húszezer forint, ezt követően esetenként és gyermekenként tízezer forint. A 2009. évet követően az összeg emeléséről az Országgyűlés a költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg dönt, 2011-ben nem volt emelés.

A támogatás az új jelentkezők részére első ízben annak a szülőnek folyósítható, aki harmadik, illetve negyedik életévét betöltött gyermekét 2009. január 1-jét követően íratta be az óvodába. Azoknak az érintett körbe tartozó szülőknek, akik három-, illetve négyéves, gyermeküket 2009. január 1-je előtt már beíraták az óvodába, első alkalommal 2009 júniusában tízezer forintot kell folyósítani, és a további alkalmakkor is, ha az egyéb feltételeknek megfelel a család illetve a gyermek.

Településünkön 2011. június hónapban 10 család 12 gyermeke kapott 10.000.-Ft/fő támogatást 120.000.-Ft összegben. December hónapban az előzőleg megállapított támogatásokból 9 fő támogatása megszűnt, 6 gyermek azért, mert a hiányzása meghaladta a jogszabályi előírásokat, 3 fő pedig iskolás lett, és volt 6 új megállapítás, így **december hónapban 7 család 9 gyermeke részesült támogatásban. 10.000.-Ft/fő összegben 5 gyermek, és 20.000.-Ft összegben 4 gyermek (4 családból).**

A 2011-es költség 250.000.-Ft, mely teljes egészében megigényelhető az államtól.

- **Önkormányzat és az állam által adott egyéb támogatások.**

Rendszeres nevelési támogatásban részesíti az önkormányzat általános iskolai tanulmányainak befejezéséig azon kiskorú gyermekeket, akik betegségük miatt diétás étkeztetésre szorulnak, illetve az intézményi étkezést nem vagy csak részben tudják igénybe venni. A betegség igazolására szakorvosi igazolás szükséges.

A támogatás megállapításánál a család anyagi helyzetét nem kell vizsgálni, tehát jövedelemtől függetlenül jár, ha az egyéb feltételek fenn állnak. A támogatás mértéke gyermekenként 3000.-Ft havonta. 2011. évben havonta 6 gyermek kapta, összesen 72 esetben. Évközben új megállapítás és megszüntetés nem volt.

A támogatás költségviselője az önkormányzat , az egész évi kiadás 216.000.-Ft volt 2011 évben.

Általános iskolások tankönyv támogatása:

2011 évben az általános iskola tanuló létszáma 220 fő volt. Jogszabályi rendelkezések alapján ingyenes tankönyv normatíva 159 fő részére járt (159 fő x 12.000.-Ft), és nem támogatott gyermek 61 fő volt.

Tankönyvhöz normatív támogatás: **1.908.000.-Ft**

Önkormányzati kiegészítés: **578.092.-Ft**

A tankönyvekkel kapcsolatos teljes költség 2.486.092.-Ft.

Középiskolások tankönyvtámogatása: „ Okány község Önkormányzata minden okányi állandó lakcímmel rendelkező középiskolai tanuló részére minden évben kérelemre 5.000.-Ft összegű tanszervásárlási támogatást biztosít.

A kérelem benyújtása formanyomtatványon történik, melynek határideje minden év október 15. A kérelemhez csatolni kell a középiskolától az iskolalátogatási igazolást. A támogatást a szülő részére készpénzben kell kifizetni.

2011. évben 94 család 112 középiskolás gyermeke kapott támogatást összesen 560.000.-Ft összegben. 78 család 1-1 gyermeke, 14 család 2 középiskolás gyermeke (28 fő), és 2 család 3 gyermeke (6 fő) részesült támogatásban. **A költség viselője teljes egészében az önkormányzat.**

- **Étkeztetés:**

Az óvodás korú gyermekek közül ingyen étkeznek azok, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak, ez 2011-ben átlagban 43 fő volt. Ötven százalékos étkezési támogatásban részesülnek azok a gyermekek, ahol a családban három vagy több kiskorút nevelnek, és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre nem jogosultak, vagy tartósan beteg, illetve fogyatékos gyermeket nevelnek. Ilyen gyermek 4 fő volt 2011 évben az óvodában.

Az óvodánkban mindösszesen 12 gyermek van aki teljes árat fizet az étkezésért.

Az önkormányzatot terhelő éves költség az óvodai étkeztetésre tekintettel 2011-ben 47 gyermek vonatkozásában 4.535.000.-Ft, állami hozzájárulás 3.182.000.-Ft, teljes költség: 7.717.000.-Ft.

Általános iskolában 2011 évben normatív kedvezményre (100 %) jogosult volt átlagban (éves átlagban 185 étkezési nappal számolva) 151 fő, aki a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, 3 vagy több gyermekes családból 2 fő, tartósan beteg vagy sajátos nevelési igényű fogyatékos gyermek 3 fő, tehát összesen: 5 fő részesült 50 %-os kedvezményben. Nem támogatott gyermek átlagban 5 fő.

Ezzel kapcsolatos önkormányzati költség 2011-ben: 7.470.000.-Ft, állami hozzájárulás: 12.529.000.-Ft, teljes költség: 19.999.000.-Ft.

Nyári gyermekétkeztetés: 2011 évben a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek a 16/2011.(IV.29.) NEFMI rendelet alapján 2011. június 15 naptól augusztus 31 napig terjedő időszakban (50 étkezési nap) nyári szociális célú étkeztetésben részesülhettek. Településünkön ez 120 gyermeket érintett, napi 370.-Ft összegben, összesen gyermekenként 18.500.-Ft összegben.

Ez települési szinten 2.220.000.-Ft-ot jelentett, a költség teljes viselője az állam.

- **Gyermekek napközbeni ellátásának, gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok:**

Településünkön a gyermekek napközbeni ellátásának biztosítása elsősorban az óvodai délutáni felügyelet és az általános iskolai napközi foglalkozás keretében biztosított, de megjelent 2009 évtől (nyári szünetben) az alternatív napközbeni ellátás biztosítása is. Az óvoda és az iskola a nyári szünetben is működik. Az óvodában azonban a nyári szünetben tudják elvégezni a teljes körű meszelést és takarítást. Ez két hét kiesést jelent, így ilyenkor a szülőknek meg kell oldaniuk a gyermekük felügyeletét.

Az előző években gyakorlat volt, hogy a helyi **Általános Művelődési Központ** (továbbiakban: ÁMK) is bekapcsolódott a szabadidő hasznos eltöltéséhez kapcsolódó programok szervezésébe. Sajnos 2011 évben ez nem valósult meg, mivel az ÁMK megszüntetésre került.

Az ÁMK-hoz hasonlóan a **helyi Református Egyházközség** is lassan 10 éve részt vett a szabadidős programok szervezésében. 2011 évben már ez sem került megszervezésre egyrészt anyagi okok miatt, másrészt a lelkipásztor elköltözése miatt.

A **helyi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat** is szervezett pályázati pénzből és a helyi **Okányi Emberekért Élhetőbb Életért Alapítvány** támogatásából az előző években nyári tematikus gyermek táboroztatást, de 2011-ben ez sem valósulhatott meg pénzhiány és pályázati lehetőség hiánya miatt.

A **gyermekek átmeneti gondozásának** biztosítása a Békés Megyei Rehabilitációs, Szociális, Gyermekvédelmi és Módszertani Központ szolgáltatásainak igénybevételével oldódik meg településünkön, valamint a Sarkad és Környéke Közcélú Kistérségi Társulás Kistérségi Humán Szolgáltató Központ (5720 Sarkad, Árpád fejedelem tér 2.) keretén belül, helyettes szülői hálózat működik 6 férőhellyel, 2010 január 4-től, melyet településünk is igénybe vehet szükség esetén, szerződés alapján.

- **Jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések:**

Veszélyeztetettség alakulása 2011-ben: 2011. december 31.-én a településen 264 fő a nyilvántartott veszélyeztetett kiskorúak száma, 122 családból. Az év során 37 fővel csökkent a veszélyeztetettek száma, 30 új nyilvántartott és 67 nyilvántartásból törölt kiskorú volt.

A 30 új nyilvántartott gyermek veszélyeztetettségének okai:

- 10 fő környezeti
- 17 magatartási
- 2 anyagi ok
- 1 egészségi okból veszélyeztetett, ezen kiskorúak
 - 4 testi (fizikai) elhanyagolás
 - 6 lelki (érzelmi) elhanyagolás
 - 10 lakáskörülmény
 - 17 tankötelezettség mulasztása miatt is veszélyeztetett (10 tanórát meghaladta a hiányzás).

A nyilvántartott 264 gyermek veszélyeztetettségének okai az alábbiak:

- 13 környezeti
- 21 magatartási
- 224 anyagi
- 6 egészségi okból veszélyeztetett, valamint emellett:
- 1 alkoholizmus
- 4 testi (fizikai) elhanyagolás
- 8 lelki (érzelmi) elhanyagolás
- 41 lakáskörülmények
- és 20 tankötelezettség elmulasztása miatt is veszélyeztetett.

A veszélyeztetettséggel összefüggésben a tankötelezettség mulasztásával és védelembevételével kapcsolatosan 2010. szeptember 1 naptól egy teljesen új jogintézmény lépett be, melyet az alábbiakban szeretnék részletezni.

Iskoláztatási támogatással kapcsolatos ügyek alakulása:

Településünkön 2011 évben 10 óra igazolatlan hiányzás miatti végzést 17 alkalommal kellett hozni, ebből 2 gyermek esetén kellett elrendelni az iskoláztatási támogatás felfüggesztését (50 igazolatlan órát elérő vagy meghaladó hiányzás) és a gyermek

védelembevételét. Az iskoláztatási támogatás felfüggesztése mellett **eseti gondnok rendelésére is szükség volt** a gyermek hátrányos helyzetére tekintettel, mivel a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül. A kirendelt eseti gondnok a Polgármesteri Hivatal köztisztviselője, mivel a családban erre alkalmas személyt nem talált a gyámhatóság.

Ideiglenes hatályú elhelyezés alakulása:

2011 évben **ideiglenes hatályú elhelyezésről** a helyi gyámhatóság 2 kiskorú vonatkozásában rendelkezett, ebből 1 gyermek elhelyezése családon belül, más hozzátartozóhoz történt, 1 gyermek pedig Békés Megye Rehabilitációs, Szociális, Gyermekvédelmi és Módszertani Intézmény keretén belül került Csecsemőotthonba.

Védelembe vétel alakulása:

Védelembe vételre akkor kerülhet sor, ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi. A fentiekben részletezett iskoláztatási támogatás felfüggesztése mint jogintézmény is növeli a védelembe vett gyermekek számát, mivel ha az iskoláztatási támogatás felfüggesztésre kerül, abban az esetben mérlegelés nélkül, kötelezően el kell rendelni a gyermek védelembevételét is.

Védelembevételre 2011. január 1. naptól december 31. napig 7 esetben került sor. Év során 6 gyermek védelembevétele megszüntetésre került. A megszüntetés 2 esetben átmeneti nevelésbe vétel miatt és 4 esetben eredményesség miatt történt. Így 2011 év végén összesen 10 kiskorú van védelembe véve 6 családból. Felülvizsgálatot évente kell elvégezni vagy kérelemre bármikor, több esetben fenn kell tartani a védelembe vételt, de pozitív változás, hogy éves átlagban több a megszüntetés, mint az új védelembe vételi eljárás.

A védelembe vétel oka legtöbb esetben szülői magatartási, illetve életvezetési probléma, de nem ritka a gyermek magatartási problémája, és tankötelezettség mulasztása, illetve szabálysértés elkövetése miatti védelembe vételi eljárás sem.

Az év során elrendelt intézkedések védelembe vétel kapcsán:

- 7 esetben a gyermek számára – kifogásolt magatartásának megszüntetésének érdekében – magatartási szabályok megállapítása,
- 1 esetben a gyermek orvosi vizsgálatának kezdeményezése
- 5 esetben a szülő figyelmeztetése helytelen magatartásának megváltoztatására.

A védelembe vételi határozat minden esetben tartalmazza a szükséges magatartási szabályokat, a gyermek részére, és kötelezettségeket a szülőknek. Ezen szabályok általában betartásra kerülnek. Be nem tartás esetén időközbeni felülvizsgálatot illetve egyéb intézkedést kezdeményezünk.

A családgondozó a szükséges gondozási-nevelési tervet minden esetben körültekintően és megalapozottan készíti el a törvényi előírásoknak megfelelően az érintettel közösen.

2009 évben új jogszabály került bevezetésre, miszerint a települési önkormányzat jegyzője, haladéktalanul értesíti a területileg illetékes gyámhivatalt a szükséges intézkedések megtétele céljából, ha a védelembe vétel már 2 éve fennáll és a védelembe vétellel a gyermek veszélyeztetettségét nem sikerült megszüntetni. 2011-ben ilyen elhúzódnak védelembe vétel nem volt.

Családi jogállás rendezésével kapcsolatos ügyek:

Az év folyamán apa adatai nélkül anyakönyvezett kiskorúak száma 3 fő volt. A gyámhatóság által felvett teljes hatályú apai elismerői nyilatkozattal rendezett családi jogállások száma 11 eset, ebből 7 esetben születendő gyermekre történt az elismerés, áthúzódnak eset 1 volt.

2011 évben 11 esetben érkezett a gyámhatósághoz jelzés (feljelentés) szabálysértési eljárás miatt a különböző rendőrkapitányságokról. Az 2010 évből 4 áthúzódnak eset volt, tulajdon elleni szabálysértés elkövetése miatt.

Szabálysértési jelzés esetén a gyámhatóság a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat bevonásával megvizsgálja az esetet és javaslata alapján döntést hoz, hogy milyen további intézkedésre van szükség. Az előző években általában nem volt szükség védelembe vételi eljárás kezdeményezésére. A fiatalok minden esetben határidővel nyilvántartásba lettek véve. 2011 évben nem volt halmazati cselekmény.

Pártfogó felügyelet elrendelésével kapcsolatos ügyek:

2009 éves jogszabályváltozások következtében, szintén új jogintézményként jelenik meg, hogy a pártfogó felügyelet alatt álló gyermekeket a pártfogó felügyelet mellett a kirendelt

pártfogó kérésére védelembe is vehetjük. Az eddigi gyakorlat ugyanis az volt, hogy ha a gyermek védelembe vétel alatt állt és időközben bűncselekmény elkövetése miatt pártfogó felügyelet alá került, akkor a védelembe vételét meg kellett szüntetni.

Az új jogintézmény szoros együttműködést követel a gyámhatóság a pártfogó felügyelő és a családgondozó részéről. 2011 évben pártfogó felügyelet elrendeléséről 3 esetben kaptunk értesítést. A pártfogó védelemben vételi eljárás megindítását nem kezdeményezte egyik esetben sem.

- **A gyermekjóléti szolgáltatás bemutatása (A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat beszámolója alapján)**

Intézményi változás

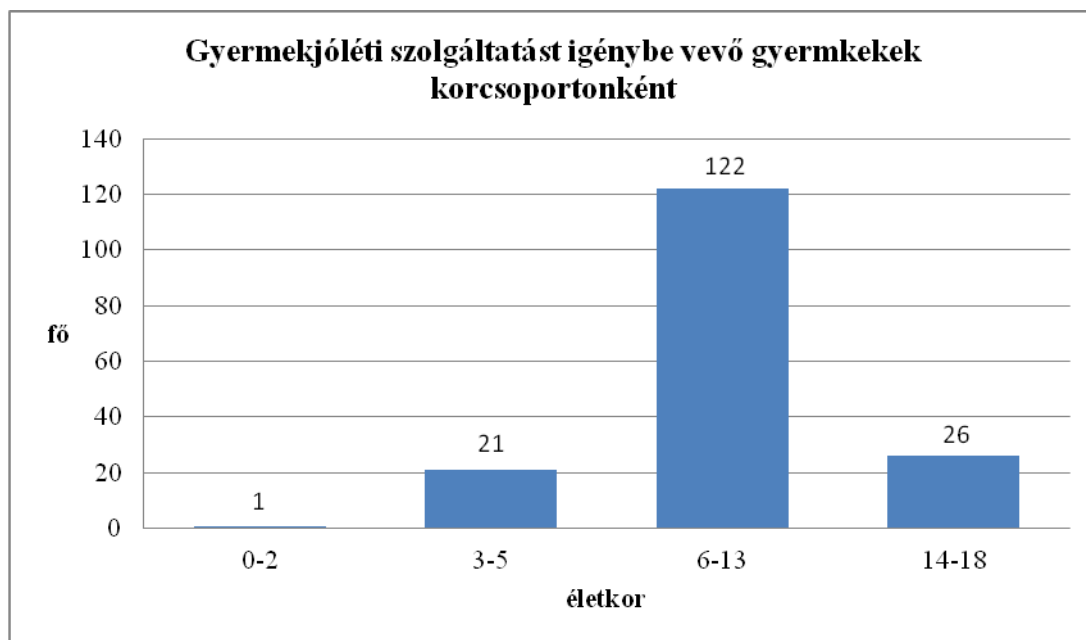
Bevezetőként és előzetesként szeretnénk egy rövid bemutatást nyújtani arról, hogy intézményünk miben változott az egy évvel ezelőtti tanácskozásunkhoz képest.

2010 évben vettük birtokba intézményünk új épületét, amely a mai szakmai elvárásoknak és előírásoknak megfelelő környezetben tudunk a problémákkal küszködő klienseink számára hatékonyabb segítséget nyújtani. Lehetőség van most már a személyes segítő beszélgetés biztosítására a klienseinkkel kialakított megfelelő szintű bizalom kiépítésével. Munkavégzésünk is kényelmesebb és modernebb környezetben történik. A kialakított miliő igazán megteremti azokat a feltételeket, amik szükségesek az emberekkel –ez esetben a gyermekekkel- folytatott szociális munka hatékonyabb végzéséhez, ami hivatásunkká vált.

A következő fejezetekben részletesen bemutatjuk a Gondozási Központ Gyermekjóléti Szolgálatának 2011 évi munkáját, kliens forgalmunkat, klienseink problémáit, segítségnyújtási formáinkat, a jelzőrendszer működését. Azt azonban leszögezhetjük, hogy a gyermekjóléti szolgáltatás kliense mindig a gyermek, nem pedig a szülők, felnőtt családtagok. Azonban a családban jelentkező problémák nagyban befolyásolják a gyermek egészséges testi-lelki-érzelmi és erkölcsi fejlődését, illetve az őt körülvevő kapcsolatrendszer zavara. Ezen problémák enyhítése, megoldása, gyermeki jogok védelmének szem előtt tartása érdekében nyújtunk segítséget nap mint nap.

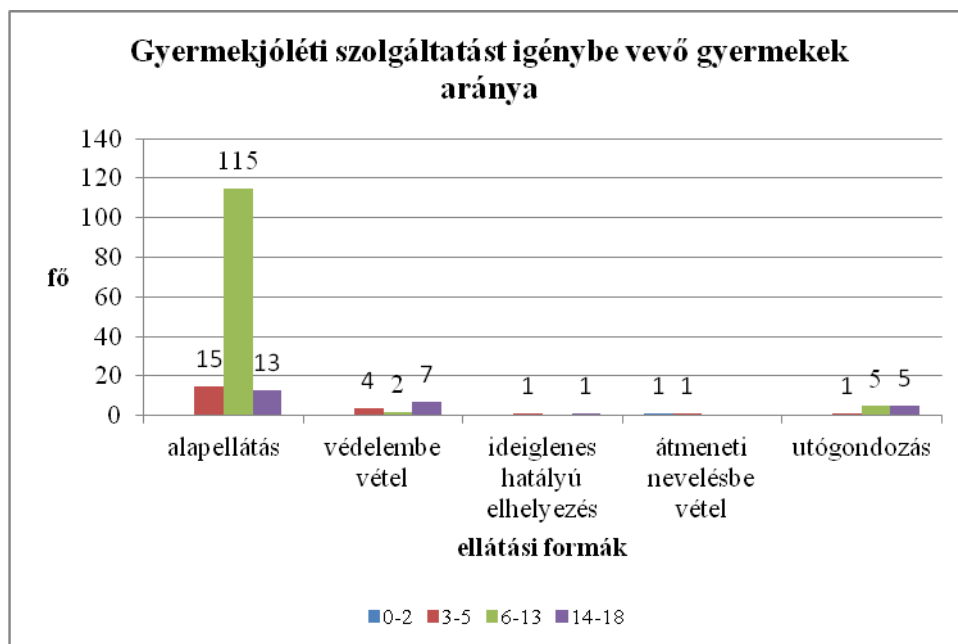
A gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevőkről általánosságban

1. számú ábra

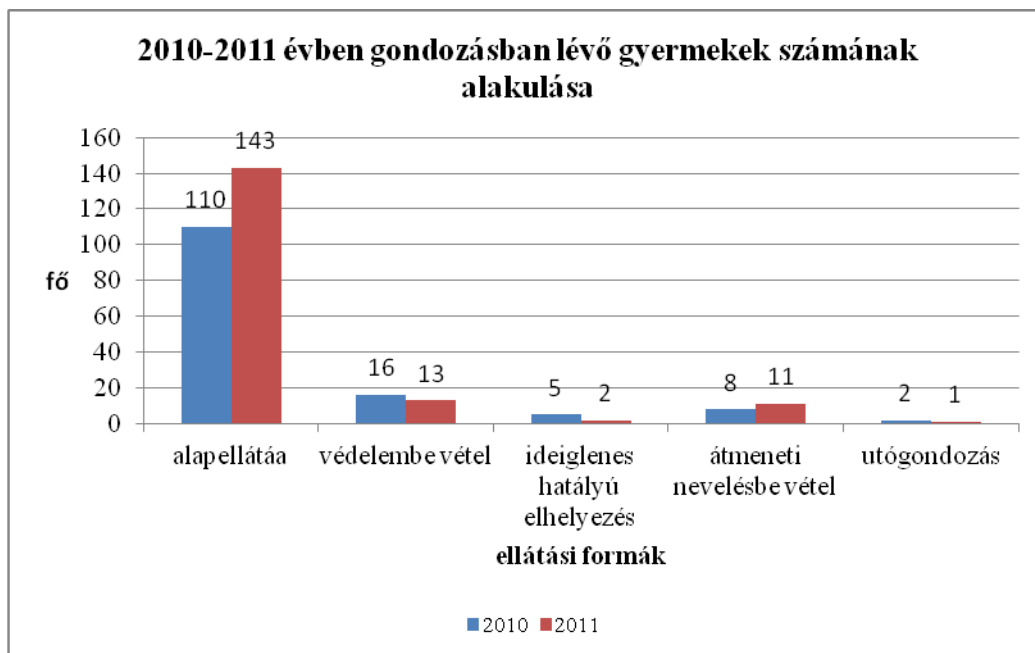
2011 évben a szolgálatnál megjelent gyermekek száma összesen 117 fő, korcsoportos megoszlásuk szerint a legtöbb gyermek a 6-13 éves volt (122 gyermek), ezt követi a 14-18 évesek (26 fő), majd a 3-5 évesek (21 gyermek) és a 0-2 évesek (1 gyermek) számára nyújtottunk segítséget.

2. számú ábra

2011. évben a Gondozási Központ személyes gondoskodás keretében végzett gyermekjóléti alapellátás gondozási esetei száma 170 gyermeket érintett. Ebből, alapellátásban történő gondozásban részesült 143 gyermek, védelembe vett 13 gyermek, ideiglenes hatályú elhelyezett 2 gyermek, átmeneti nevelésben lévő 11 gyermek és utógondozásban 1 gyermek részesült.

3. számú ábra

Ha összehasonlítjuk a 2010 és 2011 évi gondozási adatokat, akkor elmondható: az összesített gondozási esetek száma a 2010 évhez képest emelkedés tapasztalható.

A családgondozási esetekből 6 család gyermekei (11 fő) átmeneti nevelésben vannak, akik, vagy nevelőszülőknél, vagy lakásotthonban élnek.

A vérszerinti szülőkkal való együttműködés és segítő kapcsolat során ösztönözzük a szülőket gyermekeikkel való rendszeres kapcsolattartásra, illetve megpróbáljuk alkalmassá tenni őket, hogy gyermekeiket egészséges körülmények között majd ismét nevelni-gondozni tudják. Ez több-kevés sikerrel valósul meg. Az átmeneti nevelésben lévő gyermekek szülei gondozását, a Szakszolgálat családgondozójával összhangban történik, együttműködésünk rendszeres és kölcsönös. A nevelőszülőkkal való kapcsolat alkalmyszerű és csak telefonon történő információ csere működik.

A gyermekek veszélyeztetettségének okai

1. számú
táblázat

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
anyagi	14	40	20	62	69	70	75	207
gyermeknevelési	40	33	27	17	10	9	12	13
beilleszkedési nehézség	13	6	9	9	12	25	11	6
magatartás zavar	9	3		3	16	10	19	20
családi konfliktus	27	21	13	12	17	8	4	15
életviteli	25	22	14	10	9	9	16	7
szülői elhanyagolás	14	10	15	12	3	2	8	4
bántalmazás	1	1		4	2			
fogyatékoság		1	2	3	1	6		1
Összesen	143	137	100	132	139	139	146	273
gyermekszám alakulása	64	108	97	133	165	128	136	170

Ha megvizsgáljuk az elmúlt hét év statisztikai adatait, melyek a gyermek veszélyeztetettségét okozhatják, akkor láthatjuk, hogy:

- Anyagi-megélhetési probléma folyamatosan drasztikusan emelkedik;
- Gyermeknevelési problémák némi emelkedés tapasztalható;
- Beilleszkedési probléma-tankötelezettség mulasztása: csökkenés, majd 2006-tól emelkedés, 2009-ben szinte a duplájára emelkedett, 2010. évtől az előzőkhöz képest csökkenés mutatkozik;
- Magatartási zavar, deviancia: 2006-ig csökkenés, majd emelkedés tapasztalható
- Családi konfliktus: közel négyszeresére emelkedett a 2010. évhez képest;
- Szülői elhanyagolás: 2004-2005 között csökkenés, majd emelkedés, 2007-től ismét csökkenés, valamint 2010-hez képest szinte a felére csökkent;
- Összes probléma esetén: 2004. -tól csökkenés, 2006-tól emelkedés mutatkozik; 2009 évi összesítés megegyezik a 2008-as adattal, és a 2010 évtől viszont emelkedést mutat. A Szolgálat működése óta szinte ilyen magas össz. problémaszám még nem volt tapasztalható, mint az elmúlt évben;
- A gyermekszám alakulása esetén egy hullámvázis tapasztalható, mely nem egyenesen arányos a megemelkedett anyagi természetű probléma alakulásával.

Míg 2004-ben a gyermeknevelési, családi konfliktus, életviteli problémák voltak a meghatározóak, addig 2010 és a 2011. évre kifejezetten az anyagi-megélhetési-lakhatás-élvezetssel kapcsolatos probléma került dominánssá. Sajnos a gyermekes családokat

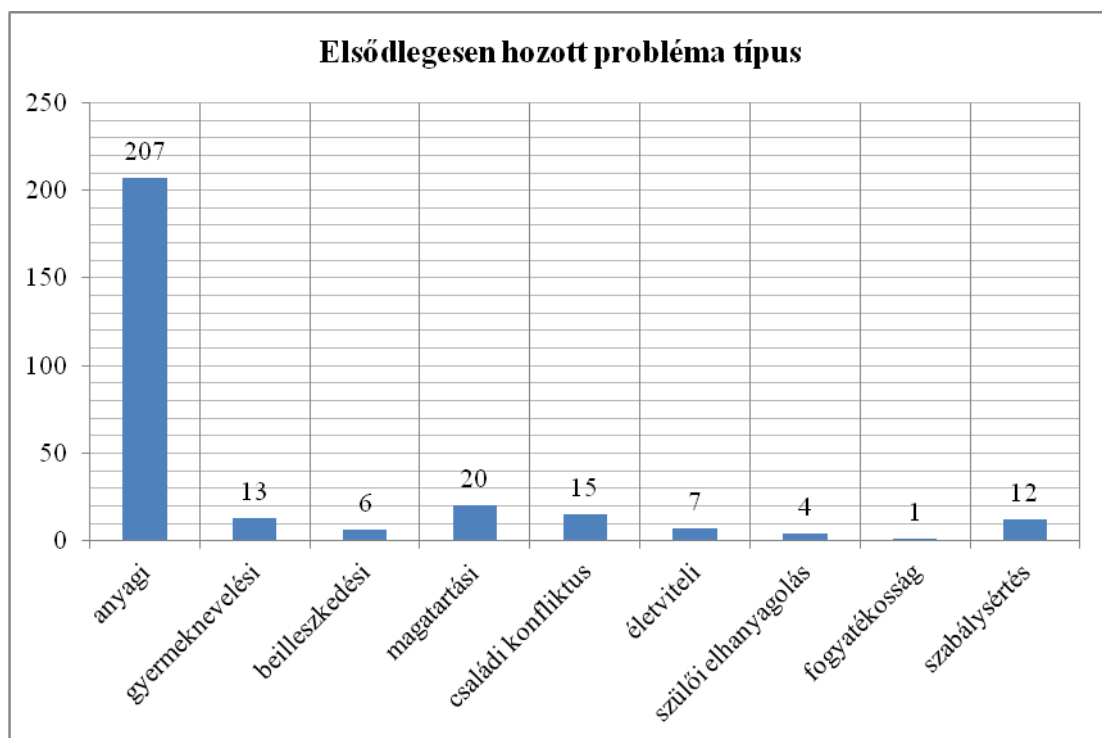
leginkább sújtja a gazdasági válság igen kedvezőtlen hatása, ami országos szinten is igen nagy probléma.

Konzekvencia:

- A gyermekes szülők nem ismerik fel a gyermekneveléssel kapcsolatos problémáikat;
- Átértékelődött a családok értékrendje (nem a gyermek áll a család középpontjában);
- Mindennapjaik az anyagi javak nélkülözése körül forog, amit a munkanélküliség, a kilátástalanság, az ország nehéz gazdasági, szociális és ösztársadalmi helyzete is befolyásol. Ez a folyamat az elmúlt évben szinte még tovább súlyosbodott.

A Szolgálat által gondozásban részesülő gyermekek veszélyeztetettségének okai:

4. számú ábra

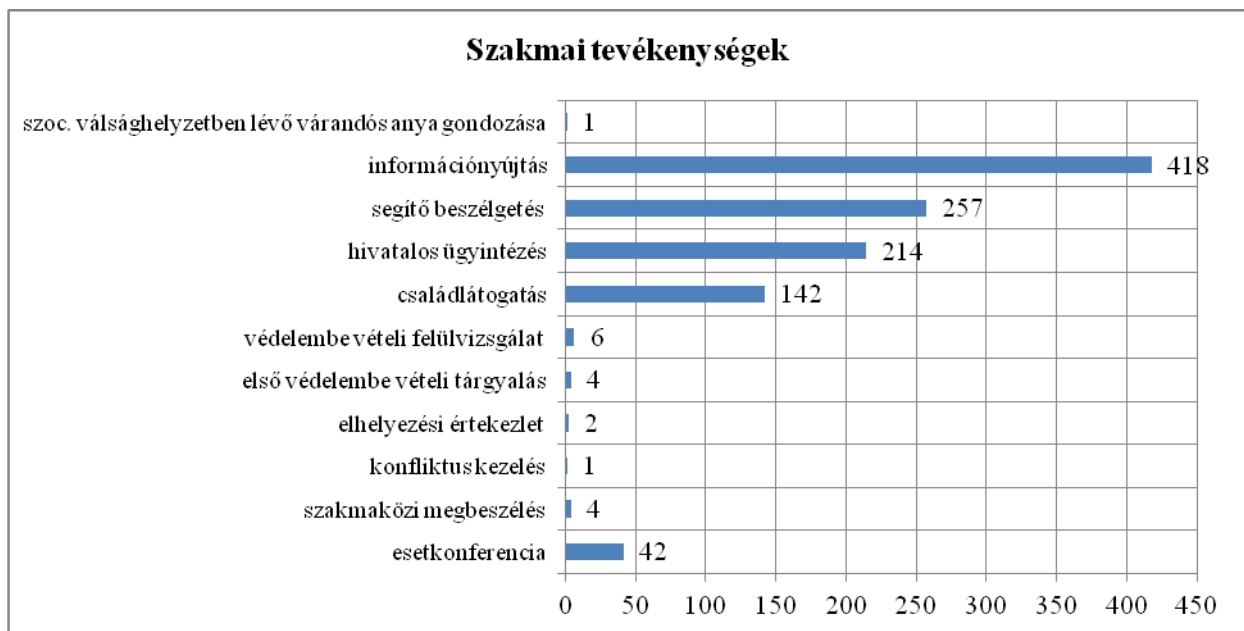

A fenti ábra is mutatja, hogy az elmúlt évben nagyon magas volt az anyagi-megélhetési probléma, ami szinte forrása minden más probléma kialakulásának. Így a mindennapi megélhetési nehézségekre, az alapvető fiziológiai szükségletek biztosításának a hiányára, a nem megfelelő lakáskörülményekre, élelmezésre, személyi higiénia biztosításának hiányosságaira, ami magába foglalja már a szülői elhanyagolást, mind fizikailag, mind lelkileg (207).

A másik fő típusként a gyermekek magatartási, és beilleszkedési problémái (26). Ezek a gyerekek főleg középiskolai tanulók, akik nem tesznek eleget tankötelezettségüknek, iskolába nem járnak, csavarognak a városokban kortársaikkal. Pedig a szülő időben elengedi, elindítja az iskolába, csak éppen oda nem érkezik meg, vagy néhány órától ellóg. A tankötelezettséggel kapcsolatos új jogszabályi változások hatására a középiskolák pontosan betartják a rájuk vonatkozó jelzési kötelezettségüket. Általánosságban elmondható, hogy a közoktatási intézmények együttműködőek. Ebbe a probléma típusba sorolhatóak a közlekedési és a vagyon elleni szabálysértések. Az elmúlt évben összesen 2 gyermeknél jelezett az illetékes pártfogó felügyelői szolgálat, illetve a rendőrkapitányság, lopás gyanúja merült fel, és a két fiatalkorú vagyon elleni bűncselekmény elkövetése miatt pártfogó felügyelői ellátást kapott. 10 gyermek kisebb fokban megsértette a közlekedési szabályokat, amiknek súlyosabb következménye és visszaesés nem történt.

A gyermekes családok problémáinak megoldásához való segítségnyújtásról

5. számú ábra

Klienseink 418 alkalommal kértek különböző információt főleg hivatalos ügyeik intézéséhez, valamint ellátásokhoz való hozzájutás lehetőségeiről. Ügyintézészt 214 alkalommal végeztünk. Segítő beszélgetést 257 alkalommal alkalmaztuk. A gondozásban lévő családoknál 142 alkalommal tettünk látogatást.

2011. évben (2011. június 16-tól 2011. augusztus 31-ig szociális célú nyári gyermekétkeztetésben 120 gyermek részesült. A gyermekek megkeresése, illetve a programban részt vevőket előzetesen egyeztettük a helyi általános iskola, az óvoda vezetésével, valamint az élelmezés vezetővel és a gyámügyi ügyintézővel. A gyermekek program keretében a napközi konyha által előállított napi egyszeri meleg ebédet kaptak.

2010. év második felében indult meg a Gyermekesély Program kidolgozásának tervezői munkálatai, mint helyi, mint kistérségi szinten. Településünkéről több szakember (pedagógusok, szociális munkások, védőnő) vett részt az Magyar Tudományos Akadémia Nemzeti Gyermekszegénység Elleni Küzdelem érdekében felállott kutatócsoportja által szervezett tanácskozásokon, szakmai fórumokon és Kisteleken továbbképzéseken. A meghívásos pályázat elkészült, de elbírálása még nem történt meg. A helyi programjaink szakterületenként (oktatás, egészségügy, szociális) nagyban kapcsolódnak a kistérségi programokhoz.

Civil kezdeményezésen alapuló segítségnyújtás
az” Okányi emberekért, élhetőbb életért” alapítvány

Alapítványunk a Knorr Delikát 8 elnevezésű programban ismét részt vett. A vonalkódok összegyűjtésében és beküldésében munkatársaink működtek közre. A Játék 2011. január 15-től 2011. augusztus 15-ig tartott. Az összesítéskor több mint 100 kg-nyi vonalkódot küldtünk be, annak érdekében, hogy településünkön egy, a modern, az uniós szabványnak megfelelő játszóteret nyerjünk. Sajnos most sem sikerült.

Az elmúlt évben alapítványunk ismét pályázatot nyújtott be a hátrányos helyzetű gyermekek alternatív szabadidő hasznos eltöltésére és a hagyományain megismerése és ápolására. A pályázat kiírója a Szociális és Családügyi Minisztérium, utódja a Nemzeti Erőforrás Minisztérium a pályázat kezelője NCSSZI volt. Sajnos a tervezett programunk nem nyert támogatást.

A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai

A jelzőrendszer tagjaival (általános iskola, középiskolákkal, óvoda, védőnői szolgálat, helyi gyámhatóság, rendőrség, pártfogó felügyelői szolgálat) nagyon jó együttműködés tapasztalható, akikkel egymás munkáját segítve közösen segítünk a problémával küszködő gyermeket családotoknak. A jelzőrendszer bevonásával és közreműködésével az elmúlt év folyamán összesen 46 alkalommal tartottunk esetmegbeszélést, esetkonzultációt, szakmaközi megbeszélést. Így az információ szerzés terén, a problémák megoldásában sok segítséget kapunk, illetve adunk. A jelzőrendszer jó kapcsolatát és nagyon jó működését azért tartjuk fontosnak, mert egyre többször fordul elő, hogy a felnőtt klienseink által vannak-vagyunk veszélyhelyzetben, mind erkölcsi, mind fizikai veszélynek. Az összefogás nem csak pszichés biztonságot jelent, hanem organikus (szervezetit) is. Akkor tudunk megfelelően együtt dolgozni, ha mindenben segítjük egymás munkáját.

Összegzés

A Szolgálat a gyermeket családotoknak szinte minden segítséget, támogatás biztosít. Legtöbbször információnyújtást, illetve hivatalos ügyeik intézéséhez kértek segítséget (ezen belül: különböző rendszeres pénzellátások igénylésével kapcsolatosan, egyszeri átmeneti segély-rendkívüli gyermekvédelmi támogatás iránti kérelmek megfogalmazásához-amihez környezettanulmányt is készítettünk-kértek segítséget).

Tanácsadás-segítő beszélgetés során alkalmazva, a személyes speciális szociális munka eszközeit és módszereit- támogatást és segítséget próbáltunk biztosítani a gyermeket családotoknak életvezetésük-életvitelük rendezéséhez, gyermeknevelési problémájuk megoldásához, anyagi forrásokhoz való eljutás, krízishelyzetük megoldásához, valamint a szülők közötti konfliktusok oldásához.

Munkánkat segítette, hogy a jelzőrendszer tagjaival a valóban jó munkakapcsolat továbbra is fennáll, szinte napi rendszerességgel. Így a döntési folyamatban, és a problémával küszködő gyermeket családotoknak közösen tudunk segítséget adni, hogy rendeződjön a családban nevelkedő gyermekek helyzete.

Ennyiben szeretnénk volna bemutatni a gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módját és működésének tapasztalatait.

- **A szakmai ellenőrzésekről**

A felügyeleti szervek által végzett eddigi gyámhatósági területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai alapján a községben nem történtek szabálytalanságok. 2009. évben volt szakmai ellenőrzés. A célvizsgálat a DAR Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala végezte védelembevétellel, ideiglenes hatályú elhelyezéssel és eseti valamint ügygondnok rendeléssel kapcsolatosan. Az ellenőrzés összegzése az ügyintézésben pontos, precíz jogalkalmazást tapasztalt, semmilyen szabálytalanságot nem észlelt.

A gyermekvédelmi területen (a szolgálatnál) volt ellenőrzés 2010 évben. A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység engedélyezéséről, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi vállalkozói engedélyről szóló 259/2002.(XII.18.) Kormány rendelet 14. §. (1) bekezdése szerint a működést engedélyező szerv legalább évente ellenőrzi, hogy a szolgáltató a működési engedélyben foglaltaknak megfelelően működik-e.

Az ellenőrzésről megküldött összegzés az alábbiakat tartalmazza: a gyermekjóléti szolgálat magas színvonalú munkát végez, ehhez szükséges feltételek adóttak. A működési engedélyben foglaltaktól az intézmény címe és telephelye tér el, ezért a módosításhoz szükséges intézkedéseket meg kell tenni.

- **A 2011. évre tervezett feladatok végrehajtásáról**

1./ A javaslat a szakemberek részére a továbbképzéseken való részvételre, a szakmai munka színvonalának állandó szinten tartása, emelése érdekében megvalósult.

1./ Javasoltuk a problémás gyermekek részére iskolapszichológus felkérését a sarkadi Nevelési Tanácsadóból az oktatási-nevelési intézmények aktív bevonásával, mely részben valósult meg.

2./ Javasoltuk továbbra is a csellengő gyermekek számára a nyári szünetben szabadidő hasznos eltöltése érdekében csoport foglalkozások keretében a gyermekek részére előadások szervezését. Ez megvalósulhatna a nyári gyermekétkeztetés és az ÁMK által szervezett nyári gyermektáboroztatás program sorozat alatt, annak keretében vagy párhuzamosan. Ennek megvalósulásához javasoljuk az érintett intézmények, személyek folyamatos együttműködését, összehangolt munkáját. Sajnos ez a javaslatunkból csak a nyári gyermekétkeztetés tudott megvalósulni.

3./ Fontosnak tartottuk továbbra is a szakmaközi konzultációkat, mivel a munkánk során szinte napról-napra változnak a jogszabályok, szakmai előírások. A friss információk cseréje hatékonyabbá teszi mindennapi munkánkat. Ez a javaslat teljes egészében megvalósult. A hatóság és a jelzőrendszer tagjai minden szempontból maximálisan együttműködnek.

4./ A Gyermekesély Programra a pályázati kiírás megtörtént, a pályázatot benyújtottuk, mely értesüléseink szerint kedvező elbírálást kapott.

- **A jövőre vonatkozó javaslatok, célok megfogalmazása**

1./ Javasoljuk továbbra is a szakemberek részére a továbbképzéseken való részvételt, a szakmai munka színvonalának állandó szinten tartása, emelése érdekében.

2./ Javasoljuk a problémás gyermekek részére iskolapszichológus felkérését a sarkadi Nevelési Tanácsadóból az oktatási-nevelési intézmények aktív bevonásával.

3./ Javasoljuk továbbra is a csellengő gyermekek számára a nyári szünetben szabadidő hasznos eltöltése érdekében csoport foglalkozások keretében a gyermekek részére előadások szervezését. Ez megvalósulhatna a nyári gyermekétkeztetés keretében. Ennek megvalósulásához javasoljuk az érintett intézmények, személyek folyamatos együttműködését, összehangolt munkáját.

4./ Fontosnak tartjuk továbbra is a szakmaközi konzultációkat, mivel a munkánk során szinte napról-napra változnak a jogszabályok, szakmai előírások. A friss információk cseréje hatékonyabbá teszi mindennapi munkánkat.

5./ A Gyermekesély Program megvalósításában kérjük a Képviselő-testület és az érintett szakemberek segítő támogatását és részvételét, hogy a településen élő gyermekeknek, a fiatal generációnak és családjaiknak segítséget tudjunk nyújtani a mindennapok során, valamint hasznos és értékközvetítő ismereteket, programokat tudjunk biztosítani.

Kérem a képviselő-testületet, hogy a 2011 évről szóló átfogó értékelést, reagálást a tervezett feladatok teljesüléséről, és a szakemberek által közösen megfogalmazott javaslatokat, ajánlásokat megvitatni, elfogadni és támogatni szíveskedjen.

Pappné Földesi Gyöngyi
vezető főtanácsos